

فهرست

سر سخن

آسیب‌شناسی مقاله‌نویسی، چاپ، تجدید چاپ، نشر و توزیع کتاب (۲۵)..... ۳-۴

جستار

- حکم آستانه شیخ ابواسحاق کازرونی (۸۲۶ق) / عمادالدین شیخ‌الحکامی ۵-۹
 کریم خراسان کیست؟ / سید علی میرافضلی ۱۰-۱۱
 زندگی‌نامه منظوم عبدالقادر مراغی به قلم خودش؛ معرفی یک سند، همراه با یادداشتی مقدماتی /
 علی فردوسی ۱۲-۱۷
 گزارش برگدال از کشف و استرداد نسخه‌های خطی مسروقه کتابخانه سلطنتی / محمدصادق
 میرزاابوالقاسمی ۱۸-۲۲
 کهن‌ترین نمونه‌های شناخته‌شده کاغذ ابری / علی صفری آققلعه ۲۳-۳۶
 حذف حرف عطف و یکی از ساخت‌های نامأنوس دستوری در شعر کهن / مسعود راستی‌پور ۳۷-۴۱
 شاهنامه فردوسی در بافت عصر غزنوی / آ.سی. اس. بیگاک؛ ترجمه: حمیدرضا حکیمی ۴۲-۵۶
 فارسی یهودی کهن در میانه فارسی میانه و فارسی دری کهن؛ بازآزمایی یک فرضیه مشهور / لودویگ پاول؛
 ترجمه: ستایش دشتی ۵۷-۶۳
 کاتب نسبت خرقه شاه‌نعمت‌الله ولی در المشیخه‌خاندان حثوثی یزدی / محمدرضا ابوبی مهریزی ۶۴-۶۸
 برگی از تاریخ (۲)؛ معرفی نامه‌ای از حسنعلی خان گروسی (امیرنظام) / محمدجواد جدی ۶۹-۷۱
 پرده ماده یا پرده یاده؟ / یاسر دالوند ۷۲-۷۳
 ثبت کتیبه‌های حکومتی فرهادمیرزا معتمدالدوله در ولایت کردستان / جواد ددهجانی ۷۴-۷۹
 تبتی و میتی / ایمان منسوب بصیری، حسن زیاری ۸۰
 چهارپاره / علی صفری آققلعه ۸۱-۹۴
 طاق‌گزا؛ جای‌نامی در خسرو و شیرین نظامی / علی کریم‌زاده ۹۵-۹۶

نقد و بررسی

- بررسی انتقادی تصحیح کفایة الطّب حبیبش تغلیسی / عرفان‌جوینة بهروز ۹۷-۱۱۷
 چند انتقاد واجب از فصل دوم کتاب رده‌شناسی زبان‌های ایرانی / سیداحمدرضا قائم‌مقامی ۱۱۸-۱۲۲
 باز چاپ پرتوستان یا مصداقی برای خورشید به گل اندودن / محمدابراهیم ایرج‌پور ۱۲۳-۱۳۳
 نگاهی دوباره به تصحیح خلاصه‌الاشعار و زیده‌الافکار (بخش شیراز و نواحی آن) / مرتضی موسوی ۱۳۴-۱۴۱
 ملاحظاتی در فهرس جدید کتابخانه ملی ایران / مصطفی درابنی ۱۴۲-۱۵۳
 توضیحاتی درباره دیوان منوچهری به تصحیح سعید شیری و بازنگری در تصحیح برخی ابیات
 منوچهری / راهبه آبادیان ۱۵۴-۱۶۶
 چاپی نه در خور متن از متنی نه در خور چاپ! / علی شاپوران ۱۶۷-۱۷۴
 از کشفیات در اشعار کسایی تا سرقات از یافته‌های ریاحی! / محسن شریفی‌ضحی ۱۷۵-۱۸۰
 تکمله‌ای بر مقاله «کهن‌ترین مکتوب تاریخ‌دار فارسی» / سلمان ساکت ۱۸۱-۱۸۲
 تصحیح و بازخوانی عباراتی از جواهرنامه نظامی / اکبر حیدریان ۱۸۳-۱۸۶
 فهرست نسخ خطی فارسی کتابخانه و مرکز اطلاعات آکادمی علوم مجارستان / مزده محمدی ۱۸۷-۱۹۰

پژوهش‌هایی در باب تحقیق

ریشه‌شناس چه می‌کند؟ (۳) / سیداحمدرضا قائم‌مقامی ۱۹۱-۱۹۸

ایران در متون و منابع عثمانی (۱۷)

زندگی و آثار خورشیدپاشا / نصرالله صالحی ۱۹۹-۲۰۱

درباره نوشته‌های شمشین

درباره «ولادت خواجه به روایت خواجه» / لیلی وهرام ۲۰۲-۲۰۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۷۸ - ۷۹

فصلنامه تخصصی اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و
 تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی
 دوره سوم، سال دوم، شماره یکم و دوم
 بهار - تابستان ۱۳۹۶ [انتشار: زمستان ۱۳۹۷]

صاحب امتیاز:

مرکز پژوهشی میراث مکتوب

مدیر مسئول و سردبیر: اکبر ایرانی

معاون سردبیر: مسعود راستی‌پور

مدیر داخلی: یونس تسلیمی پاک

طراح جلد: محمود خانی

چاپ

نقره‌آبی

نشانی مجله:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان دانشگاه و
 ابوریحان، ساختمان فروردین، شماره ۱۱۸۲، طبقه دوم.

شناسه پستی: ۱۳۱۵۶۹۳۵۱۹

تلفن: ۶۶۴۹۰۶۱۲

دورنگار: ۶۶۴۰۶۲۵۸

www.mirasmaktoob.ir

gozaresh@mirasmaktoob.ir

بها: ۱۵۰،۰۰۰ ریال

روی جلد: انجامه دستنویسی از ترجیع‌بند جامی (نسخه
 W651 موزه هنری والترز، نستعلیق ممتاز محمدزمان التبریزی،
 مورخ ۹۹۸ هجری)

تصویر خط بسمله

از نسخه کتابخانه John Rylands

آسیب‌شناسی مقاله‌نویسی، چاپ، تجدید چاپ، نشر و توزیع کتاب (۲۵)

راه‌هایی به سوی ترکستان

و فلان جا هم پذیرفته که ۵۰۰ نسخه بخرد. بنده هم به خاطرهای اشاره کردم و گفتم زمانی کتابی به میراث مکتوب عرضه شد، آن را برای داوری خدمت استاد عبدالله انوار فرستادیم. ایشان در برگه بررسی مرقوم فرمودند خوب نیست شما این کتاب را چاپ کنید، به ایشان بگویید بفرستد به فلان مؤسسه، آنجا قبول می‌کنند و منتشرش می‌کنند. بعد از رفتن مصحح محترم، کنجکاو شدم و تلفن کردم به ناشری که، به گفته مصحح، کتاب ایشان، که مردود میراث مکتوب بود، آنجا مطبوع واقع شده بود و بنا بود در آن مؤسسه به انتشار برسد (فلان تعداد را هم البته جای دیگری تقبل کرده بود که خریداری کند). ناشر که این خبر را تکذیب کرد! آن جای دیگر را هم از همینجا قیاس بگیرید.

چندی پیش، در یک روز، دو تن از اعظم و دوستان دیرین تلفن کردند که مقاله فلانی چنین است و چنان است و با یک نامه پذیرش می‌تواند دفاع کند تا از معضلی نجات یابد و با خیال راحت به موطن خود بازگردد. یکی از آن دو خود چهارمین نویسنده همان مقاله بود! اصلاً شما تصور بفرمایید یک مقاله توصیفی و گزارشی که ذره‌ای تحقیق و نوآوری در آن نیست، اسم چهار نفر به عنوان نویسندگان زیر عنوان آن درج شده باشد، تا لابد از مزایای «ارتقاء»، که گویا در این سال‌های اخیر تبدیل

یکی از مشاهیر روزگار که دستی در خطابه دارد و از خود آثار قلمی معدودی به جای گذاشته است، چندی پیش کتابی را برای چاپ به مؤسسه آورد و اظهار داشت که در تصحیح آن ده نسخه معتبر را مقابله کرده و زحمات فراوان کشیده و آن متن مصحح از شاهکارهای تحقیق به شمار است. خدمت ایشان عرض شد که «با پوزش فراوان، تمام کارهایی که به بخش تولید مؤسسه ارائه می‌شود برای داوری ارسال می‌شود»، اما ایشان توقع نداشت که کارش را شخص دیگری بررسی و درباره آن اظهار نظر کند. با این حال به روی مبارک نیاورد و از ارسال کتاب برای داوری استقبال کرد.

یکی از مسائل اساسی در کار نشر، چه در حوزه کتاب و چه در حوزه مجله، انتخاب داور است. گزیدن داور شایسته خودنیمی از کار را پیش می‌برد. مدتی نگذشت که نتیجه داوری رسید و در برگه بررسی نوشته شده بود که این کار قبلاً توسط فلانی با همین نسخ تصحیح شده است، منتها مصحح اخیر فلان بخش از کتاب پیشین را حذف کرده و گویا تنها تفاوت کار او با تصحیح قبلی همین است. بعد از اینکه سخندان مشهور از حاصل داوری باخبر شد، برآشفته و کار را گرفت و برد. چندی نگذشت که در یکی از جلسات ماهانه آگوستیه، تشریف آورد و گفت فلان جا قبول کرده این کار را چاپ کند

به غرض اصلی از نوشتن کتاب و مقاله شده، بهره‌ور گردند. البته مع الاسف خود وزارت علوم چنین قانون غریبی را وضع کرده و نشریات علمی-پژوهشی را مکلف نموده که اسم استادان راهنما و مشاور و داور و... را در مقالات مستخرج از پایان‌نامه و رساله درج کنند تا امکان دفاع برای دانشجوی فراهم گردد. استاد محترم دانشگاه معتبر، اندکی هم دانه پاشید که فلان زمان کنفرانسی در فلان جا هست و می‌خواهیم شما را هم دعوت کنیم و مؤسسه شما را مشارکت دهیم و قس علی ذلک. اما آن دیگر دوست سفارش‌کننده، که رفیق گرمابه و گلستان و آبگوشت‌پارتی ماهانه است و سهمی در ترویج دانش و فرهنگ کشور دارد، البته توصیه به تسریع در داوری فرمود و هدفش خیرخواهی و حل مشکل آن دانشجوی خسته از روزگار بود؛ به او گفتم خود شما آن را داوری کنید، ما قبول می‌کنیم. گفت نگاهی کرده‌ام و مناسب آینه میراث هست. از پاسخش معلوم بود که سرسری مقاله را خوانده و دقت چندانی در بررسی آن در کار نکرده است. یکی-دو روز بعد، در جلسه تحریریه آن مقاله مطرح شد و با اندک توجهی که اعضا، یکی پس از دیگری، به مقاله کردند، معلوم شد مقاله‌ای توصیفی است و خالی از هر گونه وجهه تحقیقی و پژوهشی. به‌ناچار، برای فرار از دست این دو رفیق شفیق، اعلام کردیم که مراحل و زمان داوری طولانی خواهد بود و داوران مکرم سخت گرفتارند و تا یکی-دو ماه دیگر هم جواب بررسی نخواهد رسید، و خواهش کردیم که مقاله را برای چاپ به مجله دیگری ارسال فرمایند.

اخیراً جوانی جوانی کرده بود و دیوان حافظ را براساس چندین نسخه تصحیح کرده بود و برای داوری به واحد تولید میراث مکتوب ارسال کرده، و مرتب پیگیر بود تا نتیجه داوری را بداند و از باب بازارگرمی، تأکید هم می‌کرد که چند جای دیگر اعلام آمادگی کرده‌اند که آن را چاپ کنند، اما من ترجیح دادم که اول به میراث مکتوب بدهم. کار او وقتی از داوری برگشت معلوم شد همان تصحیح قزوینی و خانلری و... را با اقدم نسخ دیوان حافظ که مورخ ۸۰۱ق است و میراث مکتوب منتشرش کرده، هم مقابله کرده است و تنها امتیاز کارش همین است. نسخه ۸۰۱ هر چند قدیم‌ترین نسخه دیوان حافظ است، اما صحیح‌ترین نیست و افتادگی‌هایی دارد و ضبط‌های نسخه

خلخالی و برخی نسخ دیگر ارجح است بر این نسخه. در جلسه‌ای، با یکی از فضلای شعر و ادب، سخن به میان آمد و داستان این تصحیح گفته شد. به ایشان عرض کردم بزرگان حوزه تحقیق و تصحیح چون علامه قزوینی، قاسم غنی، خانلری، عیوضی و ابتهاج و... دیوان حافظ را تصحیح کرده‌اند و استاد سلیم نیساری هم نسخه‌بدل‌های ۵۰ نسخه قدیم را در کتاب دفتر دگرسانیها در غزلهای حافظ آورده، دیگر چه حاجت به تصحیح جدید است؟ آن هم توسط کسانی که هیچ کار شناخته‌شده‌ای در تصحیح متون قدیم ندارند و شهرتی در تحقیق کسب نکرده‌اند تا در معرض داوری اهل پژوهش قرار گیرند.

متأسفانه بازار پررونق فروش آثار بزرگان و مشاهیر شعر و ادب، راه را برای بروز این مسائل باز کرده و کاش اداره کتاب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صدور مجوز چاپ چنین کتاب‌هایی را منوط به کسب اجازه و تأیید از مؤسسات معتبری که در این زمینه‌ها کار می‌کنند می‌کرد تا جلوی اینگونه کارها، که شبهه سودجویی در آنها هست، گرفته می‌شد.

کتاب‌سرا